

Lauaxeta eta Kirikiñorenak egin du

Batzuk badoaz eta besteak badatoz dio kaleko esanak, eta horrek zenbait ohitura atzean utzi eta garaira egokitze formula berriak asmatzea dakar maiz. Bilbon euskal kulturarako erreferente izan diren liburu denden argiak itzaltzen ari dira, baina sektoreak bizi dituen zailtasunei erronka hartuta dabilenik bada.

| ITZIAR UGARTE IRIZAR |

APALAK ERDI HUTSIK barruan eta “erretiroa-gatik likidazioa” iragartzen duten kartel handiak kanpoan. Hala dago Bilboko Lauaxeta liburu denda. Sektoreak bizi duen egoera estua eta osasun arazoak tarteko, ateak itxi ditu otsaila amaitzearekin bat, iazko ekainean Kirikiñok egin bezala. Sorkunde Arregi eta Txomin Saratxaga senar-emazteak daude liburu denda horien atzean. Urteetako lanarekin gustura baina agur esatearen penaz mintzo da Arregi. “Egungo egoera benetan zaila da, asko borrokatu behar da”, dio.

Liburu denda biak euskal kultura ardatz zuten liburuak zabaltzeko erreferentziatzako espazioak izan dira Bilbon. Saratxagaren eskutik, 1976an ireki zen Kirikiño, euskal gaiak lantzen aitzindaria hirian. Lau urteren bueltan ireki zen Lauaxeta eta Arregik hartu zuen horren ardura. Hezkuntzako materialean eta haur eta gazte literaturan jardun du bereziki, baita paper denda bezala ere. Halaber, Lizardi izenarekin hirugarren liburu saltokia ireki zuten Deustun, baina zortzi urtera itxi zuten.

Hastapeneko urteen oroitzapen ona gordetzen du Arregik: “Ilusio handia zegoen, alor askotan”. Bilbon euskaltzaletasuna indartsu zegoen eta 1977ko urtarrilaren 21ean, ikurrinak salgai jartzen lehen lokala izan zen Kirikiño. Zirrarez hurbildu ziren asko erostera, baina Aliantza Popularreko hainbat jarraitzaile ere oldartu zitzaizkien den-daren ateetan.

“Dena aldatu da ordutik”, uste du Arregik. Batez ere, saltzailearen eta eroslearen arteko tratua. “Lehen gehiago solasten zen, orain inork gutxi galdetzen dio saltzaileari liburu gainera iritzi edo gomendiorik”.

Argitaletxeekin ere harremana gaiztotuz joan dela dio. “Orain liburu guztiak ikaste-txeetan saltzen dira, irakurgaiak zein ikas-materiala. Argitaletxeek haiengana jotzen dute eskaintza hoberekin, eta bezeroak kendu”. Horrek euren jarduna asko zaildu duela dio. Dena den, Arregiren esanetan, badaude erreleboa hartu dieten denda txikiak, “baina beste modu batean”.

Zazpikaleetako Verdes

Iritzi berekoa da Joxemari Iturralde, Pott bandako kide izandako idazlea. “Gauzak izugarri aldatu dira, eta ez beti onerako. Egun liburu denda gehienak almazena dira, liburuak –best sellerrak gehien bat– pilatuta dauden tokiak”.

Izan ere, aurtun beteko dira hamar urte hiriburuko beste liburu denda historiko bat itxi zela: Zazpikaleetako Verdes. Beste askoren artean, Pott bandakoen liburu denda kuttuna izan zen eta frankismotik ateratzen ari zen hiriarentzat paper garrantzitsua jokatu zuen honek ere euskarazko liburuak zabaltzeko.

Iturraldek dioenez, “ez ziren soilik liburuak saltzeko tokiak, baita lagun, ezagun eta euskaltzaleen biltokiak ere, iman bat bezala funtzionatzen zutenak euskaraz aritzeko, euskal kulturaz hitz egiteko eta euskal liburuak ezagutarazi eta zabaltzeko”.

Digitalizaziori aurre egiten

Alderdi anitzetan “gaurkotu ez izana” da Anti liburu dendako Javi Nevadoren ustez egun liburu saltoki ugari ateak ixtearen arrazoietakoa bat. Kate handietatik at, Bilboko liburu denda esanguratsuenetakoa da egun Anti, San Frantsisko auzoaren barrenean.

Belaunaldi aldaketa ala liburu saltzaileen gremioak bizi duen krisiaren erakusgarri? Erreferente izan diren dendek agurrak zer pentsatua ematen du

“Ikuspuntu kritiko eta alternatibo batetik, kultura garaikidean eta sor-kuntzan espezializatutako denda da”. Krisi ekonomikoak zuzenean eragin dien arren, hamar urte betetzear den proiektua apurka haziz doalako bai-kor mintzo da Nevado sektorearen geroaz.

Egun liburu denda txikien gakoak espezializazioa eta subjektibitatea direla dio: “Proiektuari pertsonalitatea eta izaera erantsi behar zaizkio”. Horregatik, liburuaren aukeraketari garrantzi handia ematen diote, “saltoki handiek oso gutxitan egiten dutena”.

Irakurtzeko ohiturei dagokienez, jende asko papera utzi eta pantailan irakurtzera igaro den arren, internetek liburu elektronikoak baino gehiago eragin duela uste du Nevadok.

Javier Camara liburu saltzaileak “alderdi neurologikoan” antzematen du sektorearen mehatxurik handiena, digitalizazioarekin pentsatzeko era bera aldatuz doalako. Camararen aitona abiatu zuen familiaren abizena daraman liburu denda. 80 urte igaro dira ordutik eta urteetako ibilbide horretan aldaketa handiena iraultza digitalak ekarri duela dio. “Teknologia berriak gailenduz doaz lehen liburuak nagusi ziren aisialdi-espazioan, eta ondorioz industria gutxituz doa ezinbestean”.

Baina bada liburu dendek bai, eta internetek inoiz izango ez duen zerbait: espazio fisikoa. Camararen esanetan, “espazioa baloratu egin behar da, giroa landu, ekintzak antolatu, liburu artean aritzeko espazio atsegina sortu...”. Bestetik, gero eta liburu saltzaile gehiagok produktua dibertsifikatzearen aldeko apustua egiten dutela dio. “Liburuekin nahikoa ez bada, papertegiko materiala, jokoak eta beste saltzea ere izan daiteke bide eraginkor bat”.

2015ean itxi ditu ateak Bilboko Lauaxeta liburu dendak. Iazko ekainean Kirikiñok ere berdina egin zuen. Euskal kulturarako bi gune garrantzitsu izan dira hamarkadatan.

Euskararentzat leku gutxi

Antik lau gairen inguruko liburuak biltzen ditu batik bat: diseinua, narratiba, artea eta pentsamendua. “Diseinuaren arloan, oso gutxi daukagu euskaraz, gutxi argitaratzen delako, baina gainontzeko arloetan badaukagu, baita hurrendako liburuetan ere”. Hala ere, euskarazko eskaintza orokorra, gaztelaniazkoarekin alderatuta, %5-10 inguru baino ez da.

Camara liburu dendaren kasuan ere euskararen lekua urria da. Eskaera handirik ez dutela aitortu du saltzaileak, bezeroak horretara ohitu dituztelako akaso. “Nire aitona eta aitak ez dakite euskaraz, eta nik ere ez dut ikasi. Oso zaila da ezagutzen ez duzun hizkuntza bateko liburuak saltzea. Urtetan arrastan daramagun akatsa da”. ■

CuadraBus

www.cuadribus.com

☎ 945 890 804 / 670 477 727 · Faxes: 945 892 215
info@cuadribus.com

Moyua

hileta zerbitzuak

Zure momentu zailetarako

Otadui Gotzaina kalea, 27 · 20560 Oñati (Gipuzkoa)

☎ 943 783 447 / 617 442 466

mmoyua@telefonica.net · www.tanatorio-gipuzcoa.com